

Valtion
taloudellinen
tutkimuskeskus

Valmisteluraportit 3

Julkisten organisaatioiden veroetuudet

Juha Halonen

Timo Rauhanen

Erkki Siivonen

Valmisteluraportit 3 elokuu 2010

VATT VALMISTELURAPORTIT

3

Julkisten organisaatioiden veroetuudet

Juha Halonen
Timo Rauhanen
Erkki Siivonen

Juha Halonen, Valtiokonttori, Sörnäisten rantatie 13, 00054 Helsinki

Timo Rauhanen, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Arkadiankatu 7, 00100 Helsinki

Erkki Siivonen, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Arkadiankatu 7, 00100 Helsinki

ISBN 978-951-561-927-3 (nid.)
ISBN 978-951-561-928-0 (PDF)

ISSN 1798-0305 (nid.)
ISSN 1798-0313 (PDF)

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
Government Institute for Economic Research
Arkadiankatu 7, 00100 Helsinki, Finland

Oy Nord Print Ab
Helsinki, elokuu 2010

Kansi: Niilas Nordenswan

Julkisten organisaatioiden veroetuudet

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT Valmisteluraportit 3/2010

Juha Halonen – Timo Rauhanen – Erkki Siivonen

Tiivistelmä

Virastojen ja palvelutoiminta on osa liiketoimintaa. Euroopan unionin komission päätöksen C 7/2006 mukaan liikelaitos ei kuitenkaan ole sovelias toimintamalli Euroopan yhteismarkkinoille. Kun julkinen ja yksityinen toimija kilpailevat samoilla markkinoilla, verokohtelusta syntyy *kustannusetu* julkiselle toimijalle. Kilpailuneutraliteettiongelman ratkaisemiseksi hinnoittelun tulisi perustua samanlaisiin reunaehtoihin molemmille toimijoille. Yhteisö- ja arvonlisäverojen yhteenlaskettu kilpailuetu valtion maksulliselle toiminnalle on 5,7 prosenttia liikevaihdosta. Valtion maksullisen toiminnan tuotot yksityiseltä sektorilta olivat 686 miljoonaa euroa vuonna 2008, *jolloin verotuksen euromääräiseksi (brutto) kilpailueduksi koko maksulliselle toiminnalle saadaan 39 miljoonaa euroa.*

Asiasanat: Valtion maksullinen toiminta, kilpailuneutraliteetti, veroetu

JEL-luokittelu: H25

Abstract

In the production of public sector services the roles for provider and delivery has been separated. State owned business is not allowed form to organised business like activities in the common market (C 7/2006). When public and private actors compete in the same market, different tax rules create competitive advantage to public sector actors. To solve a neutrality problem for competition the principles of pricing rules have to be based same basic grounds. The competitive advantage of value added tax and business tax for public sector actors are 5.7 per cent calculated on turnover. The turnover for public sector actors summed up is 686 million euros in 2008, which created the competitive advantage for public activities of 39 million euros (gross).

Key words: business like activities, competitive neutrality, advantage in tax rules

JEL classification numbers: H25

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Veroetujen arviointi valtion maksullisessa toiminnassa	2
2.1.1 Maksullista toimintaa harjoittavat tilivirastot	4
2.1.2 Yritysten yhteisö- ja arvonlisäverot	9
3 Johtopäätökset	12
Lähteet	

1 Johdanto

Julkisen ja yksityisen toimijan kilpaillessa keskenään eräs kilpailuneutraliteetiongelman on se, ottavatko markkinoilla toimivat julkiset organisaatiot ja yritykset kustannukset samalla tavalla huomioon. Julkisella sektorilla kustannuslaskennan kehittämiseen ei ole ollut samanlaista tarvetta kuin kilpailulla sektorilla, jolloin relevanttien kustannusten laskeminen voi olla puutteellista.

Valtion virastojen liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavaa toimintaa (markkinasuoritteita) koskevat **kilpailuoikeudelliset** periaatteet. Tämä on todettu maksuperustelain perusteluissa (HE 203/1998 vp). Myös maksuperustelain maksujen perintää koskevien säännösten mukaan liiketaloudellisin perustein määräytyviä maksuja perittäessä noudatetaan, mitä yksityisoikeudellisten saatavien perinnästä säädetään, ja niitä koskevat maksuriidat käsitellään riita-asioina käräjäoikeudessa.

Markkinasuoritteiden liiketaloudellinen kannattavuustavoite pyritään toteuttamaan joustavalla hinnoittelulla, jolloin hinnoittelussa otetaan kustannusten lisäksi huomioon myös kysyntä ja kilpailijat. *Tavoitteena on markkinasuoritetuotannon kokonaiskannattavuus*, joten esimerkiksi alennusten myöntäminen on mahdollista. Valtion talousarviossa voidaan osoittaa määräraha liiketaloudellisesti hinnoiteltavien markkinasuoritteiden hintojen alentamiseksi (maksuperustelaki, 7 §).

Maksuperustelaki on annettu vuonna 1992. Sen mukaan valtion virastot tuottavat ns. markkinasuoritteita yksityisoikeudellisessa sopimussuhteessa. Valtion virastojen liiketaloudellisin perustein hinnoiteltua maksullista toimintaa koskevat kansalliset kilpailuoikeudelliset periaatteet. Kun valtion virasto harjoittaa yritystoiminnaksi luonnehdittavaa taloudellista toimintaa, kohdellaan tätä toimintaa tavanomaisena valtiontukisääntelyn alaisena yrityksenä.

Liiketaloudellisin perustein tapahtuvan hinnoittelun tulisi ottaa huomioon kaikki viraston maksamat kustannukset sekä lisäksi laskennallisina erinä käyttöpääoman koron, veroedut ja liiketoiminnan katteen. Nämä laskennalliset erät jäävät kokonaisuudessaan viraston käyttöön, sillä virasto ei tulouta voitostaan osinkoa eikä käyttöpääoman korkoa vastaavaa erää valtion talousarvioon. Tässä tutkimuksessa näiden veroetujen arvo on laskettu samojen periaatteiden mukaan, kun ne aiheuttavat kustannuksia yrityksille.

2 Veroetujen arviointi valtion maksullisessa toiminnassa

Valtion perimät maksut ovat vastike julkisen vallan palveluista. Perustuslain 81 §:n mukaan valtion viranomaisten virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden sekä perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään lailla. Valtion virastojen ja laitosten maksullista toimintaa sääntelevä yleislaki on valtion *maksuperustelaki* (MPL 150/1992), jonka lisäksi maksullista toimintaa säätelevät useat *erityislait*. Viranomaisen maksulliseen suoritustuotantoon sovelletaan maksuperustelakia, jos suoritteiden maksullisuudesta ei ole muussa laissa tai laissa olevan valtuutuksen nojalla annettu maksuperustelaista poikkeavia säännöksiä.

Maksuperustelaki jakaa suoritteet *julkisoikeudellisiin suoritteisiin* ja muihin suoritteisiin eli ns. *markkinasuoritteisiin*. Asianomainen ministeriö päättää tilivirastoa koskevassa maksuperustelain nojalla antamassaan maksuasetuksessa, miten tiliviraston suoritteet jakautuvat julkisoikeudellisiin suoritteisiin ja muihin suoritteisiin (8.2 §).

Julkisoikeudellisella suoritteella tarkoitetaan suoritetta, jonka kysyntä perustuu lakiin tai asetukseen ja jonka tuottamiseen valtion viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus (3 §). Tällaisessa valtion yksinoikeudeksi säädettyssä suoritustuotannossa on kyse julkisen vallan käyttämisestä; laillisesti toimiakseen kansalaisen on hankittava jokin valtion viranomaisen tuottama suorite (ns. kysyntäpakko).

Julkisoikeudellisesta suoritteesta perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuneita kokonaiskustannuksia eli suoritteen *omakustannusarvoa* (6.1 §). Maksuperustelaki mahdollistaa kuitenkin myös omakustannusarvosta poikkeavan hinnoittelun (6.3 §). Omakustannusarvoon luettavista kustannuksista säädetään valtion maksuperusteasetuksen (211/1992) 1 §:ssä.

Yhden tai useamman viranomaisen samanlaatuisista julkisoikeudellisista suoritteista voidaan määrätä samansuuruinen maksu silloinkin, kun suoritteiden tuottamisesta valtiolle aiheutuvat kustannukset poikkeavat toisistaan. Tällaista kiinteää maksua määrättäessä on otettava huomioon suoritteiden keskimääräinen kokonaiskustannus. (6.2 §)

Julkisoikeudellisia suoritteita ovat esimerkiksi ajo- ja henkilökortti, passi ja lainhuuto. Vuonna 2008 eniten julkisoikeudellisia suoritustuottoja oli Ajoneuvohallintokeskuksella (56,9 miljoonaa €).

Markkinasuoritteet hinnoitellaan *liiketaloudellisin perustein*. Maksuperustelakia koskevan hallituksen esityksen (176/1991) mukaan tämä tarkoittaa sitä, että toi-

minnan tuotoilla tulee kattaa vähintään toiminnan kustannukset sekä toimintaan oman pääoman ehdoin sijoitetulle pääomalle asetettu tuottovaatimus. Sellaiset markkinasuoritteet, joiden tuottamiseen viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus (esim. valokopio viranomaisen hallussa olevasta asiakirjasta), voidaan kuitenkin hinnoitella *myös omakustannusarvon mukaisesti* (7.2 §). Koska viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus tällaisten monopolisuoritteiden tuottamiseen, ei suoritteiden liiketaloudellista hinnoittelua voida edellyttää kilpailulainsäädännönkään perusteella.

Markkinasuoritteiden liiketaloudellinen kannattavuustavoite pyritään toteuttamaan joustavalla hinnoittelulla, jolloin hinnoittelussa otetaan kustannusten lisäksi huomioon myös kysyntä ja kilpailijat. Tavoitteena on markkinasuoritetuotannon kokonaiskannattavuus, joten esim. alennusten myöntäminen on mahdollista. Valtion talousarviossa voidaan osoittaa määräraha liiketaloudellisesti hinnoiteltavien markkinasuoritteiden hintojen alentamiseksi (hintatuki);

Markkinasuoritteita ovat esimerkiksi erilaiset julkaisut ja tilaustutkimukset, toimitilojen ja kaluston vuokraus sekä koulutus- ja asiantuntijapalvelut. Vuonna 2008 eniten markkinasuoritetuottoja edellisen vuoden tapaan oli Puolustushallinnon rakennuslaitoksella (140,2 miljoonaa €).

Erityislakien nojalla hinnoiteltavien suoritteiden maksujen tason määrittäminen perustuu useimmiten muihin tekijöihin kuin toiminnan kustannuksiin, eikä hinnan kaikissa tapauksissa ole tarkoituskaan kattaa kaikkia toiminnasta aiheutuneita kustannuksia.

Erityislakeja ovat esimerkiksi laki ja asetus tuomioistuinten ja eräiden hallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista (701/1993; 774/1993), laki ja asetus ulosottomaksuista (34/1995; 35/1995), kiinteistörekisterilaki (392/1985) ja laki kiinteistötoimitusmaksusta (558/1995). Vuonna 2008 eniten erityislakien mukaisia tuottoja oli oikeusministeriöllä (86,8 miljoonaa €)

Edellä mainitun maksulainsäädännön lisäksi valtion maksullista toimintaa sääntelevät muun muassa valtion talousarviosta annettu laki ja asetus, valtiovarainministeriön antama talousarvion laadintamääräys sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräykset ja ohjeet.

Hyväksyessään hallituksen esityksen valtion maksuperustelaiksi eduskunta edellytti samalla, että hallitus seuraa lain soveltamisen vaikutuksia hallintoon ja kansalaisten asemaan. Valtiokonttorin vuosittain laatima selvitys valtion maksullisesta toiminnasta luo osaltaan edellytyksiä tämän seurantatehtävän toteuttamiselle.

Talousarvioasetuksen 65 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus. Valtiokonttorin määräyksen (364/03/2005; 19.12.2005) mukaan kannattavuus esitetään kustannusvastaavuuslaskelmalla. Tämän tutkimuksen tiedot tilivirastojen maksullisen toiminnan tuotoista ja kustannuksista perustuvat lähes poikkeuksitta *kustannusvastaavuuslaskelmiin*. Tämän vuoksi tutkimuksessa esitetyt valtion maksullisen toiminnan tuotot (1,280 miljardia €) ovat huomattavasti suuremmat kuin valtion tilinpäätöksen mukaiset tuotot (1,047 miljardia €¹). Ero johtuu siitä, että valtion tilinpäätöksessä valtion sisäinen (eli tilivirastojen välinen) maksullinen toiminta on eliminoitu.

Veroetujen laskennan kohteena on maksuperustelain nojalla hinnoiteltu toiminta. Selvitys sisältää tiedot maksullisen toiminnan laajuudesta ja kustannusvastaavuudesta sekä maksuperustelain nojalla hinnoitellun toiminnan tuottojen jakautumisesta asiakasryhmittäin. Tarkastelu perustuu valtion tilivirastoaineistoon vuosilta 2004 -2008. Kokonaiskuvan saamiseksi valtion maksullisesta toiminnasta selvityksessä on tarkasteltu keskeisiä tietoja myös erityislakien nojalla hinnoitellusta maksullisesta toiminnasta.

Maksuperustelain mukaisiin markkinasuoritteisiin on tässä selvityksessä sisällytetty myös vuokrat ja käyttökorvaukset. Kustannusvastaavuustiedot perustuvat toimintakertomuksissa esitettyihin kustannusvastaavuustaulukoihin.

2.1.1 Maksullista toimintaa harjoittavat tilivirastot

Vuoden 2008 (2007) lopussa tilivirastoja oli yhteensä 90 (102). Tilivirastojen määrään vaikutti eniten TE -keskuksissa tapahtuneet muutokset.

Vuonna 2008 (2007) maksullisen toiminnan tuloja kertyi 86 (100) tilivirastolle. Tilivirastoista 66:lla (75) maksullinen suoritustuotanto perustui pelkästään maksuperustelakiin. Edellisen vuoden tapaan yhdelläkään tilivirastolla ei ollut pelkästään erityislakeihin perustuvia suoritteita. Tilivirastoista 20 (25) harjoitti sekä maksuperustelain että erityislakien nojalla hinnoiteltua maksullista toimintaa ja neljällä (2) tilivirastolla ei ollut maksullista toimintaa lainkaan.

Maksullisen toiminnan tuotot suoriteryhmittäin vuosina 2004–2008 on esitetty taulukossa 3.1 ja graafisesti kuviossa 3.2. Taulukossa 3.1 on lisäksi esitetty valtion maksullisen toiminnan volyymi vuoden 2008 lopun liikelaitos- ja yhtiöittämistilanteen mukaan (vuosien 2004–2008 luvuista on eliminoitu niiden tilivirastojen tuotot, jotka vuoden 2008 lopussa olivat olleet liikelaitoksia tai osakeyhtiöitä).

---

¹ Sisältää valtion tilinpäätöksestä maksullisen toiminnan tuotot (996 miljoonaa) sekä vuokra- ja käyttökorvaustuotot (51 miljoonaa €).

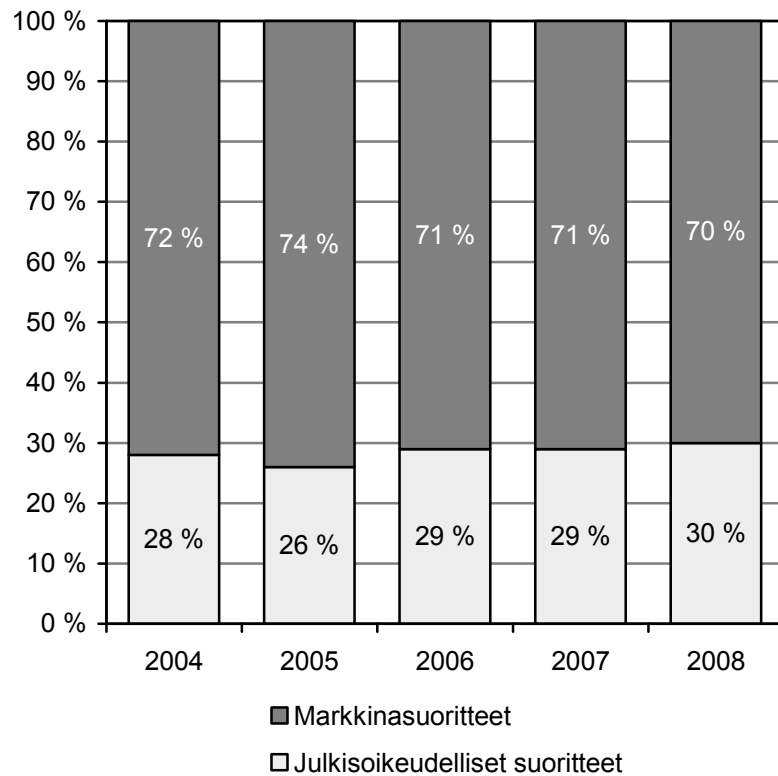
Taulukko 3.1 Maksullisen toiminnan tuotot (1000 €) suoriteryhmittäin vuosina 2004–2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Julkisoikeudelliset suoritteet	256 134	237 142	263 255	274 441	292 184
Markkinasuoritteet	663 445	681 401	645 352	685 526	686 409
Erityislakien nojalla hinnoitellut suoritteet	296 646	317 182	251 413	286 807	301 443
YHTEENSÄ	1 216 225	1 235 725	1 160 020	1 246 774	1 280 036
YHTEENSÄ, v. 2006 lopun liikelaitos- ja yhtiöittämistilanteen mukaan	1 161 841	1 235 473	1 160 020	1 246 774	1 280 036

Vuonna 2008 ei tapahtunut mitään merkittäviä maksullisen toiminnan volyyymiin vaikuttaneita organisaatiomuutoksia. Merkittävimmät yksittäiset muutokset valtion maksullisessa toiminnassa 2000-luvulla ovat olleet tielaitoksen jakaminen Tieliikelaitokseksi ja Tiehallinto-tilivirastoksi 1.1.2001 alkaen sekä Merenkululaitoksen varustamo- ja luotsauspalveluiden eriyttäminen Luotsausliikelaitokseksi ja Varustamoliikelaitokseksi 1.1.2004 alkaen. Tielaitoksen jakautumisessa sen markkinasuoritetuotanto (noin 54 miljoonaa € v. 2000) siirrettiin lähes kokonaan Tieliikelaitokselle. Vastaavasti merkittävä osa Merenkululaitoksen julkisoikeudellisesta ja markkinasuoritetuotannosta siirrettiin uusien liikelaitosten alaisuuteen (siirrettyjen toimintojen yhteistuotot n. 48,4 miljoonaa € v. 2003). Näiden muutosten lisäksi budjettitaloudesta on tarkastelujaksolla poistunut 1.8.2002 osakeyhtiöksi muutetun Siemenperunakeskuksen erityislakeihin perustunut maksullinen toiminta (noin 2,7 miljoonaa € ajalla 1.1.2002–31.7.2002). Kun edellä mainittujen liikelaitostamisten ja yhtiöittämisen vaikutus valtion maksulliseen toimintaan eliminoidaan, havaitaan valtion maksullisen toiminnan kokonaisvolyymien pysyneen suhteellisen vakaana.

Maksuperustelain mukaisia julkisoikeudellisia suoritteita vuonna 2008 (2007) oli 57 (65) tilivirastolla ja markkinasuoritteita 79 (94) tilivirastolla. Tilivirastoista 86:lla oli julkisoikeudellisia suoritteita tai markkinasuoritteita. Kuviossa 3.1 on esitetty julkisoikeudellisten suoritteiden ja markkinasuoritteiden tuottojen suhteelliset osuudet maksuperustelain nojalla hinnoitellun toiminnan tuotoista vuosina 2004–2008.

Kuvio 3.1 Julkisoikeudellisten suoritteiden ja markkinasuoritteiden tuottojen suhteelliset osuudet maksuperustelain mukaisista tuotoista vuosina 2004–2008

Taulukossa 3.2 on esitetty maksuperustelain nojalla hinnoitellun toiminnan tuottojen asiakasryhmittäiset jakaumat vuosina 2004–2008. Luvut perustuvat valtion keskuskirjanpidon liikekirjanpidon tietoihin. Koska muualla selvityksessä esitetyt tuotot perustuvat tilivirastojen toimintakertomusten kustannusvastaavuuslaskelmiin, ne eroavat jonkin verran taulukon 3.2 tuotoista.

Taulukko 3.2 Maksuperustelain mukaisten tuottojen asiakasryhmittäinen jakauma vuosina 2004–2008

Asiakasryhmät	Tuottojen asiakasryhmittäinen jakauma (1000 €)				
	2004	2005	2006	2007	2008
Valtion virastot					
- maksullinen toiminta (pl. vuokrat ja käyttökorvaukset)	111 675	114 181	91 465	195 947	225 303
- vuokrat ja käyttökorvaukset	99 563	103 382	103 441	23 541	4 438
<i>Tuotot valtion virastoilta yhteensä</i>	<i>211 238</i>	<i>217 563</i>	<i>194 906</i>	<i>219 488</i>	<i>229 741</i>
Kunnat ja kuntayhtymät	99 654	102 717	106 717	111 236	117 644
Kotitaloudet	129 628	134 218	145 078	136 590	124 443
Elinkeinoelämä	323 651	334 130	346 206	376 353	402 203
Muut	68 495	64 567	73 615	90 551	93 960
Vuokrat ja käyttökorvaukset valtion ulkopuolelta 2000–2004	59 752	60 984	59 054	52 208	51 015
<i>Tuotot valtion ulkopuolelta yhteensä</i>	<i>681 180</i>	<i>696 616</i>	<i>730 671</i>	<i>766 938</i>	<i>789 266</i>
YHTEENSÄ	892 418	914 179	925 577	986 426	1 019 006

Selvityksessä on lähteinä käytetty tilivirastojen toimintakertomuksia sekä valtion keskuskirjanpitoa. Tiliviraston toimintakertomuksessa kustannusvastaavuuslaskelmilla raportoidut maksullisen toiminnan tuotot voivat poiketa keskuskirjanpidon tiedoista. Syynä voi olla esimerkiksi se, että tiliviraston maksullinen toiminta on joltain osin ollut niin vähäistä, että siitä ei ole tarvinnut laatia kustannusvastaavuuslaskelmaa. Poikkeamia ovat myös aiheuttaneet vasta toimintakertomuksen laadintavaiheessa havaitut virheet, jotka on oikaistu kustannusvastaavuuslaskelmiin, mutta ei toimintakertomukseen. Eniten poikkeamia keskuskirjanpidosta saatavien liikekirjanpidon tietojen ja toimintakertomuksessa esitettyjen kustannusvastaavuuslaskelmien tietojen välillä ovat aiheuttaneet erilaiset vuokra- ja käyttökorvaustuotot, joita ei ole sisällytetty kustannusvastaavuuslaskelmiin mm. niiden vähäisyyden vuoksi.

Erityisesti vuoden 2008 osalta selvitys perustuu pääasiallisesti tilivirastojen virallisen tilinpäätöksen osana oleviin toimintakertomuksiin. Silloin, jos tilivirastolla on keskuskirjanpidon tietojen mukaan ollut jossain maksullisen toiminnan ryhmässä (julkisoikeudelliset, liiketaloudelliset tai erityislakien nojalla hinnoitellut suoritteet) maksullista toimintaa, mutta tätä ei ole lainkaan raportoitu toimintakertomuksessa, on toimintakertomuksen tietoja täydennetty keskuskirjanpidon tiedoilla. Muilta osin on käytetty yksinomaan toimintakertomusten tietoja riip-

pumatta siitä, ovatko keskuskirjanpidon ja toimintakertomusten tiedot poikenneet toisistaan.

Taulukosta 3.3 ja kuviosta 3.2 on nähtävissä maksullisen toiminnan kustannusrakenne ja toiminnan keskittyneisyys. Erityisesti kuviosta 3.3 on nähtävissä, että liiketaloudellisesti perusteltu maksullinen toiminta on keskittynyt vähän yli kymmeneen virastoon. Muiden virastojen maksullinen toiminta voidaan luokitella vähäiseksi.

Taulukko 3.3 Valtion maksullinen toiminta

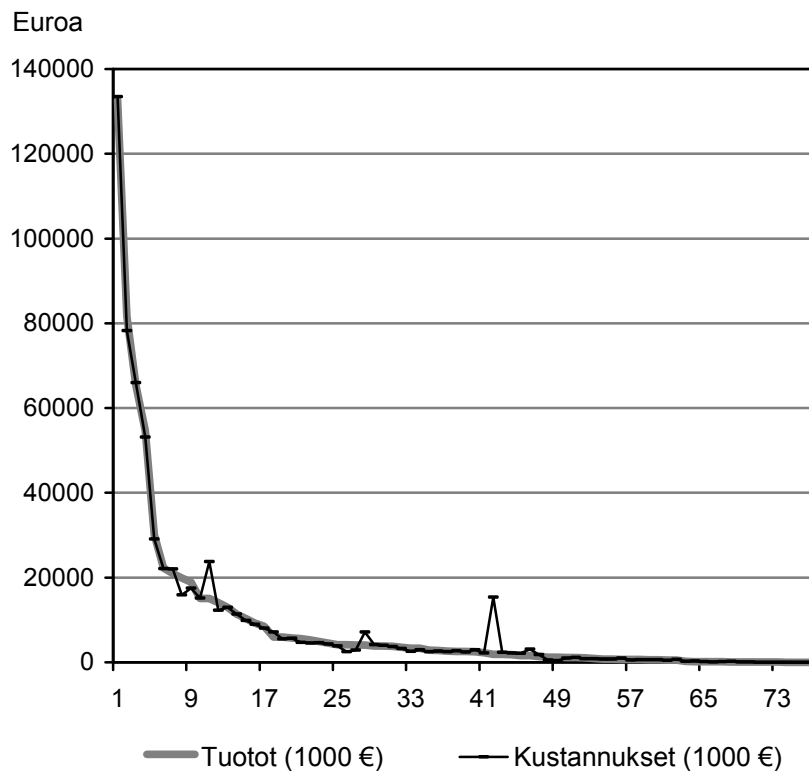
Valtion maksullinen toiminta (1000 €)

- liiketaloudelliset suoritteet yhteensä

	2008	2007	2006
Tuotot			
- maksullisen toiminnan myyntituotot	659 831	637 209	505 448
- maksullisen toiminnan muut tuotot	26 578	48 317	139 904
Tuotot yhteensä	686 409	685 526	645 352
Erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet, tavarat	100 545	107 217	92 089
- henkilöstökustannukset	299 059	266 418	254 126
- vuokrat	30 484	33 928	32 491
- palveluiden ostot	123 749	124 978	116 792
- muut erilliskustannukset	22 512	32 451	34 892
Erilliskustannukset yhteensä	576 348	564 990	530 390
Käyttöjäämä	110 061	120 536	114 962
Osuus yhteiskustannuksista			
- tukitoimintojen kustannukset	51 907	61 444	61 787
- poistot	18 119	18 912	19 828
- korot	3 308	6 116	4 525
- muut yhteiskustannukset	50 236	41 899	39 116
Yhteiskustannukset yhteensä	123 570	128 371	125 255
Kokonaiskustannukset yhteensä	699 917	693 361	655 646
Yli-/alijäämä	-13 508	-7 835	-10 294
Kustannusvastaavuus-%	98,07 %	98,87 %	98,43 %
Käytetty hintatuki	7 598	10 260	12 900
Yli-/alijäämä tukien jälkeen	-5 910	2 425	2 606
Kustannusvastaavuus-% tukien jälkeen	99,16 %	100,35 %	100,40 %

Kuvio 3.2 Maksullisen toiminnan keskittyneisyys

2.1.2 Yritysten yhteisö- ja arvonlisäverot

Yritykset maksavat liikevaihdostaan arvonlisäveroa keskimäärin 3,2 % ja yhteisöveroa 2,5 %. Arviot perustuvat Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen ylläpitämän yritystietokannan (YRTTI) ja arvonlisäverotietokannan aineistoihin. Tuloverovelvollisten yritysten totaaliaineisto sisältää yritysten tilinpäätös- ja verotustietoja vuodesta 1994 alkaen. Arvonlisäveroaineisto käsittää kaikkien alvelvollisten ns. valvontalomakkeen (verontilitystiedot verokannoittain) tiedot sekä alv:n alarajahuojennustiedot vuodesta 2002. Työnantajasuoritusten tietoja kerättiin ensi kerran vuodelta 2008.

Molempien verojen yhteenlaskettu kilpailuetu valtion maksulliselle toiminnalle on 5,7 % liikevaihdosta laskettuna. Valtion maksullisen toiminnan tuotot yksityiseltä sektorilta olivat 686 miljoonaa euroa vuonna 2008, jolloin verotuksen eumääräiseksi (brutto) kilpailueduksi koko maksulliselle toiminnalle saadaan 39 miljoonaa euroa. Toimialoittaiset erot verotuksessa näkyvät taulukossa 3.4 prosentuaalisina eroina liikevaihdosta.

Taulukko 3.4 Yritysten arvonlisäverot ja yhteisöverot toimialoitain 2007

TOIMIALA	ARVONLISÄVERO						YHTEISÖVERO			
	N	ALV-TILITYS (1000 €)	LIKEVAIHTO (1000 €)	LV/N (1000 €)	ALV / LV (%)	VERO KA. (1000 €)	N	VERO (1000 €)	YHT. / LV (%)	VERO KA. (1000 €)
ALKUTUOTANTO	6840	125 041	4 073 274	5,7	3,1	18,3	5115	85 043	2,1	16,6
JÄRJESTÖTOIMINTA	1436	21 209	283 226	1,3	7,5	14,8	13139	4 987	1,8	0,4
JULK. HALLINTO, MA	113	5 052	297 285	0,1	1,7	44,7	381	2 189	0,7	5,7
KIINTEISTÖ-, VUOKR	53518	2 443 187	25 099 719	60,5	9,7	45,7	45470	1 186 366	4,7	26,1
KOULUTUS	1999	46 366	377 120	2,2	12,3	23,2	1453	8 612	2,3	5,9
KULJETUS VARASTOIN	21029	1 087 284	17 617 201	23,9	6,2	51,7	8465	319 334	1,8	37,7
MAJOITUS- JA RAVIT	8671	271 259	4 617 053	10,1	5,9	31,3	5192	49 943	1,1	9,6
MOOTTORIAJON. KAUP	8401	879 324	14 157 184	10,1	6,2	104,7	4519	114 765	0,8	25,4
MUUT PALVELUT	13377	57 456	837 808	12,4	6,9	4,3	1359	11 225	1,3	8,3
RAHOITUS	2134	78 904				37,0	7304	793 048		108,6
RAKENTAMINEN	33970	1 567 414	20 364 533	35,9	7,7	46,1	16860	332 928	1,6	19,7
SÄHKÖ- KAASU JA VE	1393	607 573	11 924 344	1,3	5,1	436,2	1853	94 710	0,8	51,1
TEOLLISUUS	23192	-2 762 709	64 340 119	28,6	-4,3	-119,1	15026	2 983 396	4,6	198,5
TERVEYDENHOITO- JA	4456	44 794	434 784	3,7	10,3	10,1	5787	75 250	17,3	13,0
TUKKUKAUPPA	14743	3 521 498	61 219 177	16,7	5,8	238,9	13055	623 546	1,0	47,8
TUNTEMATON	83496	-171 188	25 635 605	48,2	-0,7	-2,1	4915	54 825	0,2	11,2
VÄHITTÄISKAUPPA	6289	113 517	1 895 887	24,8	6,0	18,1	10090	293 800	15,5	29,1
VIRKISTYS-, KULTTU	21751	1 141 336	27 708 728	6,1	4,1	52,5	8403	31 205	0,1	3,7
YMPÄRISTÖNHUOLTO	854	80 625	1 099 919	0,9	7,3	94,4	494	21 996	2,0	44,5
Yhteensä	307662	9 157 925	285 169 019	294,6	3,2	29,8	168880	7 087 169	2,5	42,0

Taulukossa 3.4 on esitetty vuodelta 2007 yritysten lukumäärät, liikevaihto, yhteisöverot ja alv-tilitykset toimialoittain yhteensä sekä keskiarvoin. Rahoitustoimialalta ei raportoida liikevaihtoa. Arvonlisäverotuksen toimialajakoon on suhtauduttava varauksella, koska alv-velvollisilta puuttuu hyvin usein toimialatieto.

Teollisuudessa alv-tilitys on miinusmerkkinen, koska alan suuret vientiyritykset saavat viennin verottomuuden vuoksi palautuksena hankkimiansa välituotteiden verot. Arvonlisäveroa maksetaan keskimäärin noin kolme prosenttia liikevaihdosta ja yhteisöveroa kertyy keskimäärin 2,5 prosenttia liikevaihdosta.

3 Johtopäätökset

Kun julkinen ja yksityinen toimija kilpailevat samoilla markkinoilla, verokohte-
lusta syntyy *kustannusetu* julkiselle toimijalle. Kilpailuneutraliteettiongelman
ratkaisemiseksi hinnoittelun tulisi perustua samanlaisiin reunaehtoihin molem-
mille toimijoille. Yhteisö- ja arvonlisäverojen yhteenlaskettu kilpailuetu valtion
maksulliselle toiminnalle on 5,7 % liikevaihdosta. Kokonaiskuvan saamiseksi
tulisi laskelmissa ottaa huomioon myös elinkeinoelämän saamat tuet. Tällöin tar-
kastelukulma laajenee markkinarakenteiden analyysiin yksittäisten toimijoiden
sijaan.

Lähteet

Kilpailukatsaus; Kilpailuviraston selvityksiä 2/2008.

Kilpailulaki 2010, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, 4/2009.

Kilpailuvirasto (2001): Markkinat ja kilpailu kuntien tuotantotoiminnassa.
Kilpailuvirasto 1/2008.

Markkinat ja kilpailu kuntien tuotantotoiminnassa, Kilpailuviraston selvityksiä
1/2001.

Toivonen Tiina (2008): Hallinnon joustavat ohjauskeinot, julkisoikeus Tampere.

Tuomala Matti (2009): Julkistalous. Gaudeamus, Helsinki, 2009.

Työ- ja elinkeinoministeriö (2009): Julkisen toiminnan kilpailuneutraliteetti,
Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, 23/2009.

Valtiokonttori (2009): Valtion maksullinen toiminta vuonna 2008.

VATT VALMISTELURAPORTIT -SARJASSA ILMESTYNEITÄ
PUBLISHED VATT POLICY REPORTS

1. Janne Tukiainen – Ville Mälkönen: Jätekuljetuksen sopimusmallien yritysvaikutukset. Helsinki 2010.
2. Antti Moisio – Heikki A. Loikkanen – Lasse Oulasvirta: Public services at the local level – The Finnish way. Helsinki 2010.

VALTION TALOUDELLINEN TUTKIMUSKESKUS
STATENS EKONOMISKA FORSKNINGSCENTRAL
GOVERNMENT INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
Government Institute for Economic Research
P.O.Box 1279
FI-00101 Helsinki
Finland

ISBN 978-951-561-927-3
ISSN 1798-0305

